

6. SYNTYMÄREKISTERÖINTI

Jokainen lapsi on rekisteröitävä heti syntymän jälkeen. Syntyneellä lapsella on oikeus nimeen ja kansalaisuuteen sekä, mikäli mahdollista, oikeus tuntea vanhempansa ja olla heidän hoidettavanaan.

Artikla 7

Lapsella on oikeus säilyttää henkilöllisyytensä, kansalaisuutensa, nimensä ja sukulaissuhteensa.

Artikla 8

Syntymärekisteröinti on todistus olemassaolosta

Syntymärekisteröinti on suomalaisille niin itsestään selvää, että sen merkitystä ei tule ajatelleeksi. Suomessa lapsen syntymästä lähtee suoraan sairaalasta tieto rekisterin pitäjälle, joka rekisteröi olemassaolomme. Rekisteröinti onkin todistus lapsen olemassaolosta. Se on myös edellytys muiden ihmisoikeuksien täyttymiselle. Kun lasta ei ole virallisesti rekisteröity tai häneltä puuttuu syntymätodistus, ei lapsella ole virallista todistusta kansallisuudesta ja henkilöllisyydestä. Tämä tarkoittaa, että lapsella ei ole valtion kansalaisen oikeuksia. Syntymätodistuksen puute estää muiden virallisten henkilötodistusten hankkimisen. Lapsi, jolla ei ole voimassaolevaa syntymätodistusta, ei kykene todistamaan ikäänsä, mikä voi altistaa hänet lapsityövoiman, lapsikaupan ja muun hyväksikäytön uhriksi. Rekisteröinti auttaa nuoria tyttöjä välttymään lapsiavioliitoilta.

Syntymärekisteröintijärjestelmät ja rekisteröimättömyyden vaikutukset lapsen elämään vaihtelevat valtioittain. Monissa maissa syntymätodistuksen puute voi estää pääsyn valtion tarjoamiin terveys- ja koulutuspalveluihin. Esimerkiksi kansallisiin rokotusohjelmiin osallistuminen voi estyä, jos lasta ei ole rekisteröity. Lisäksi monissa maissa opetukseen osallistuminen vaatii henkilötodistuksen ja vaikka perusopetukseen osallistuminen olisikin mahdollista ilman syntymätodistusta, vaaditaan kansallisten tasokokeiden suorittamiseen ja ylemmälle koulutussolle siirtymiseen henkilöpapereita. Valtion näkökulmasta ajan tasalla olevat väestötilastot ovat tärkeitä, sillä ne mahdollistavat asianmukaisten koulutus- ja terveyspalveluiden suunnittelun.

Moni lapsi jää vaille syntymärekisteröintiä

Rekisteröimättömien lasten tilastointi on haasteellista, mutta maailmassa arvioidaan olevan noin 230 miljoonaa rekisteröimätöntä lasta. Etelä-Aasiassa ja Saharan eteläpuolisessa Afrikassa vain kolmannes alle viisivuotiasta lapsista on rekisteröity. Joissakin maissa, kuten Bangladeshissa, Liberiassa ja Etiopiassa, alle kymmenen prosenttia vastasyntyneistä saa syntymätodistuksen.

Sytä siihen, miksi vastasyntyneitä jää kehitysmaissa rekisteröimättä, on monia. Ensinnäkin monet vanhemmat ja jopa hallitukset eivät ymmärrä rekisteröinnin tärkeyttä. Joissakin valtioissa ei ole erillistä rekisteröintijärjestelmää, mikä voi tehdä asiasta vanhemmille hämmentävän ja vaikean. Monissa maissa, kuten Filippiineillä, syntymätodistus on maksullinen. Syntymätodistuksen hankkiminen voi myös vaatia vanhemmilta matkaa toiseen kaupunkiin ja monen päivän jonottamista, jolloin jotkut vanhemmat jättävät lapsensa rekisteröimättä. Joissakin maissa yksinhuoltajaäitien lapsia rekisteröidään vähän, koska äiti itse tai hänen perheensä tuntee häpeää eikä halua rekisteröidä häpeällisenä pitämäänsä asiaa. Joskus myös etniset vähemmistöt saattavat kohdata syrjintää hallituksen taholta, eikä niiden lasten rekisteröintiä tueta.

Syntymärekisteröintiä voidaan edistää vaikuttamalla valtioiden lainsäädäntöön, esimerkiksi maksuttoman rekisteröinnin mahdollistamiseksi. Rekisteröintijärjestelmien kehittämisessä voidaan hyödyntää uutta teknologiaa. Joissakin maissa on saatu hyviä tuloksia tekstiviestin avulla tapahtuvasta rekisteröinnistä. Myös tietoisuuden lisääminen rekisteröinnin merkityksestä on tärkeää.

Syntymärekisteröinnin puute ei tarkoita automaattisesti sitä, että henkilöllä ei ole minkään maan kansalaisuutta. Kansalaisuudettomuutta tuottaa rekisteröinnin puute yhdistyneenä esimerkiksi pakolaisuuteen, maahanmuuttoon tai kansallisen lainsäädännön puutteisiin.

OPPITUNTI OIKEUDESTA SYNTYMÄREKISTERÖINTIIN

2x
45 min.

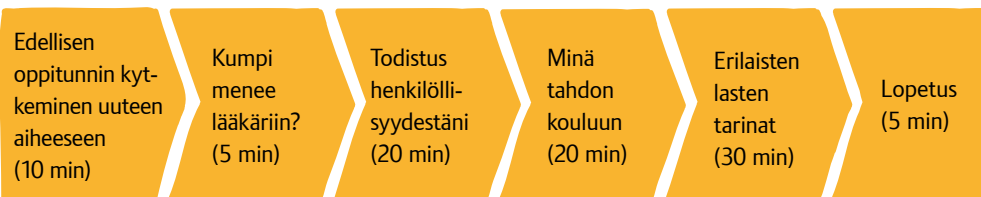
TAVOITTEET

Tavoitteena on tuoda esille, mitä syntymärekisteröinti tarkoittaa ja miten esimerkiksi meidät suomalaiset rekisteröidään. Pyrkimyksenä on ymmärtää, mitä hyötyä syntymärekisteröinnistä on ja minkälaisia haittoja lapselle on siitä, ettei häntä ole rekisteröity.

OPPITUNTI TIIVISTETTYNÄ

Oppitunti perehdyttää oppilaat syntymärekisteröintiin. Tunnin aluksi mietitään, kuinka saman nimiset ja yhtä vanhat lapset voidaan erottaa toisistaan. Tämän jälkeen syvennytään syntymärekisteröintiin ja askarrellaan kuvitteelliselle lapselle henkilöllisyystodistus. Lasten tekemän animaation avulla pohditaan syntymärekisteröinnin vaikutuksia lapsen tulevaisuuden kannalta. Tunnin lopuksi kirjoitetaan tarinoita erilaisista tilanteista, joissa lapsella on syntymätodistus tai se puuttuu, ja keskustellaan tarinoiden opetuksista.

OPPITUNNIN RAKENNE

OPPITUNNIN KULKU

EDELLISEN OPPITUNNIN KYTKEMINEN UUTEEN AIHEESEEN

10 min.

Tavoitteet: Kerrata edellisen tunnin aihetta lyhyesti, muodostaa yhteys lapsityön ja syntymärekisteröinnin välille.

Menetelmä: Parikeskustelu, opetuskeskustelu.

Tarvikkeet: Vihko.

Pyydä muutamaa oppilasta näyttämään muulle luokalle mitä he ovat piirtäneet kotitehtävän kuvan ympärille. Keskustelkaa ja vertailkaa asioita, joita oppilaat ovat piirtäneet. Pyydä tämän jälkeen oppilaita keskustelemaan vierustoverin kanssa Reilun kaupan suhtautumisesta lapsityöhön. Pyydä heitä miettimään erityisesti sitä, miten Reilu kauppa perustelee kantansa. Purkkaa keskustelu lopuksi yhteisesti, jotta jokaiselle oppilaalle syntyy ymmärrys Reilun kaupan periaatteesta. Kerro lopuksi kotitehtävän kuvan todellinen tarina. Pohtikaa vielä yhdessä, kuinka voidaan tietää, onko työtä tekevä nuori henkilö 16- vai 18-vuotias?

KUMPI MENEÄ LÄÄKÄRIIN?

5 min.

Tavoitteet: Johdatella päivän aiheeseen ja herätellä oivaltamaan, miksi ihmisten tietojen rekisteröinti on tärkeää.

Menetelmä: Parikeskustelu.

Tarvikkeet: Lasten kuvat.

Heijasta oppimisympäristöstä luokan seinälle kaksi lapsen kuvaa. Kerro oppilaille, että kummankin lapsen nimi on Betzabé Condori ja he ovat molemmat 11-vuotiaita.

Pyydä oppilaita keskustelemaan pareittain:

- Kuinka lapset voi erottaa toisistaan?
- Kuinka tiedetään, kummalle lapsista lähetetään kutsu lääkäriin?

TODISTUS HENKILÖLLISYYDESTÄNI

20 min.

Tavoitteet: Hahmottaa, mikä on henkilöllisyystodistus ja mitä tarkoittaa syntymärekisteröinti, oivaltaa että syntymärekisteröinti on edellytys lapsen oikeuksien toteutumiseksi. Miettiä, miksi kehitysmaissa on lapsia, jotka jäävät rekisteröinnin ulkopuolelle, ja mitä seurauksia tästä voi lapselle olla.

Menetelmä: Askartelu, opetuskeskustelu.

Tarvikkeet: Eri-ikäisten lasten kuvia, paperia, liimaa, saksia.

Heijasta taululle lasten kuvat ja ohjeista oppilaat valitsemaan lapsista yksi, jolle hän askartelee henkilöllisyystodistuksen. Henkilöllisyystodistuksesta tulee selvittää lapsen etunimet ja sukunimi, syntymäpaikkakunta, kansalaisuus ja syntymäaika (mahdollisesti myös suomalainen sosiaali-turvatus). Oppilaat voivat piirtää henkilöllisyystodistukseen myös lapsen kuvan.

Kun henkilöllisyystodistukset ovat valmiita, keskustelkaa oppilaiden kanssa siitä, miksi Suomessa lapset rekisteröidään automaattisesti heti synnytyslaitoksella, kun taas joissakin maissa on lapsia, joita ei rekisteröidä lainkaan. Pyydä oppilaita miettimään parin kanssa syitä siihen, miksi lasta ei rekisteröidä.

MINÄ TAHDON KOULUUN -ANIMAATIO

20 min.

Tavoitteet: Ymmärtää syntymärekisteröinnin vaikutukset lapsen loppuelämän kannalta ja toisaalta rekisteröimättä jättämisen mukanaan tuomat riskit yksilölle sekä kehittyä tarinankertojana.

Menetelmä: Video, tarina.

Tarvikkeet: Video: Minä tahdon kouluun, vihko.

Jaa oppilaat 3–4 hengen ryhmiin. Näytä oppilaille ensimmäiset 42 sekuntia animaatiosta Minä tahdon kouluun. Anna ryhmille tehtäväksi keksiä animaatiolle loppuratkaisu. Keskustelkaa oppilaiden keksimistä ratkaisuista esimerkiksi seuraavien kysymysten avulla:

- Miten ratkaisu vaikuttaa päähenkilön tulevaisuuteen?
- Minkälaisia tulevaisuuden haaveita uskotte päähenkilöllä olevan?
- Vaikuttaako ratkaisu haaveiden toteutumiseen?
- Muuttuvatko päähenkilön haaveet ratkaisun myötä?

Näytä oppilaille keskustelun jälkeen loput animaatiosta. Loppuratkaisussa käy ilmi, että syntymätodistuksen puute on yksi syy siihen, miksi maailmassa on lapsia, jotka eivät käy koulua. Miettikää oppilaiden kanssa, vaikuttaako syntymärekisteröinnin puute myös muiden lapsen oikeuksien toteutumiseen?

ERILAISTEN LASTEN TARINAT

30 min.

Tavoitteet: Asettua erilaisiin tilanteisiin ja kirjoittaa sen perusteella tarina, tutustua prosessikirjoittamiseen ja harjoitella palautteen antamista sekä vastaanottamista. Miettiä, kuinka saatua palautetta kannattaa käyttää hyödyksi omassa toiminnassa. Kerrata, mitä vaikutuksia syntymärekisteröinnillä on lapsen elämään ja tulevaisuuteen.

Menetelmä: Tarina, vaiheittainen kirjoittaminen.

Tarvikkeet: Vihko, kuvaukset neljän 11-vuotiaan lapsen elämäntilanteista tulostettuina.

Oppilaiden tehtävänä on kirjoittaa tarina 11-vuotiaan lapsen tavallisesta päivästä annetun kuvauksen perusteella. Jaa kullekin oppilaalle yksi oppimisympäristöstä tulostamistasi teksteistä, jotka kertovat lasten elämäntilanteista. Pyydä oppilaita ensin kirjoittamaan aiheesta kolmen minuutin ajan kaikkea mieleen tulevaa.

Tämän jälkeen kirjoitus annetaan toiselle oppilaalle luettavaksi. Kommentoija kirjoittaa tekstin pohjalta huomioitaan ja kysymyksiä kirjoittajalle, jotta tämä voi kehittää tarinaansa eteenpäin ja vastata tarinassa lukijan esittämiin tarkentaviin kysymyksiin.

Tämän jälkeen kirjoitukset palautetaan kirjoittajalle, joka jäsentää ja kehittää tarinaansa eteenpäin 15 minuutin ajan. Kun tarinat ovat valmiita, lukekaa muutama niistä ääneen. Voitte lukea ääneen myös kaksi saman aiheen erilaista tarinaa ja keskustella niistä: mitä ”opetuksia” tai johtopäätelmiä tarinoista löytyy? Tarinoista voidaan työstää myöhemmin luokkaan tai koulun käytävälle näyttely tai muu esitys, esimerkiksi animaatio tai lehti.

TUNNIN LOPETUS JA KOTITEHTÄVÄT

5 min.

Tavoitteet: Opetella tiedon hakua internetistä, sekä tiedon luotettavuuden analysointia. Oppia mihin eri tarkoituksiin passia, henkilökorttia, kelakorttia ja syntymärekisteriä tarvitaan. Oppia miltä viranomaistaholta asiakirjat Suomessa saa.

Menetelmä: Tiedon analysointi ja hakeminen.

Tarvikkeet: Vihko, kuvaukset passista, henkilökortista, kelakortista, sekä syntymärekisteristä.

Jaa oppilaille oppimisympäristöstä etukäteen tulostamasi kuvaukset asiakirjoista ja pyydä heitä selvittämään seuraavaksi kerraksi, mihin näitä asiakirjoja tarvitaan. Voit ohjeistaa oppilaita ensin kysymään asiasta sisarukseltaan tai kaveriltaan, sitten vanhemmalta tai muulta aikuiselta ja lopuksi tarkistamaan tiedot esimerkiksi internetistä.

MAAILMASSA ARVIOIDAAN OLEVAN NOIN
230 MILJONAA REKISTERÖIMÄTÖNTÄ LASTA